

Bestrijding overlast van stadsduiven in Zutphen

evaluatie 2006

Stichting Stadsduiven Zutphen
21 februari 2007

Deze evaluatie is uitgevoerd door:

Marleen Drijgers (inleiding),
Adri Mulder (telling/ enquête),
Geesje Siebers en Engeliën te Mebel (enquête),
Stan Peppelenbosch (logboek) en
Johan Blanksma (logboekanalyse/ redactie).

NB Zie ook website www.duivenoverlast.nl

Inhoudsopgave

	Pagina
Voorwoord	4
Inleiding, Duiven in Zutphen	5
Duiventelling	8
Enquete	10
Analyse logboek Liveratil	11
Conclusies en aanbevelingen	12

Voorwoord

In 2002 werd in Zutphen via een brede discussie binnen de politiek, ondernemers en bewoners de Stichting Stadsduiven Zutphen opgericht. Het is ons als stichting een genoegen u onze eerste evaluatienota 2006 aan te bieden m.b.t. onze stadsduiven. In woord en cijfers uitgedrukt maakt u kennis met het resultaat van een uitgevoerde enquête onder binnenstadbewoners, door eigen waarneming en door tellingen. Het zal velen van u niet ontgaan zijn dat de overlast is verminderd en dat door een diervriendelijke benadering zonder dat slachtpartijen hoefden plaats te vinden. Dank zijn wij verschuldigd aan de subsidiegevers waaronder de Gemeente Zutphen, de Nederlandse Stichting tot Hulp aan Dieren en vele anderen. Naast dank aan de medebestuurders voor hun medewerking, wil ik met name noemen de heren Stan Peppelenbosch en Martijn Brinxma die zorgen voor het schoonhouden, het verwisselen van de eieren en het voederen van de duiven. Ook dank aan de pandeigenaar en de mensen van Livera die ons steeds de toegang verschaffen. Veel inhoudelijke steun mochten wij hebben aan mevr. Marleen Drijgers van de Landelijk Werkgroep Duivenoverlast, die met haar landelijke ervaringen ons van nuttig advies dient. Binnen afzienbare tijd hopen wij een tweede til in de binnenstad te plaatsen.

Ik wens u veel genoegen bij het lezen van ons evaluatie rapport.

Theo Engelen, voorzitter bestuur Stichting Stadsduiven Zutphen,
namens de Vereniging Commercieel Onroerend Goed.

Duiven in Zutphen

In elke stad leven verwilderde duiven en ze worden niet voor niets *stadsduiven* genoemd. Ze zitten niet in bomen en men ziet ze niet in het bos. Stadsduiven zijn tijdens wedvluchten verdwaalde postduiven of de nakomelingen daarvan. Om de poten van sommigen van hen zijn de metalen of kunststof ringen aanwezig, die bewijzen dat ze als postduif van een postduivenhouder werden geboren.

Postduiven - en dus ook de stadsduiven - zijn nog altijd genetisch identiek aan de oorspronkelijke, wilde rotsduiven, die van nature graag op een stenen ondergrond leven. Huizen en gebouwen voorzien voor stadsduiven in het gemis aan ruwe rotsen. Monumentale panden met veel ornamenten, nissen en richels zijn favoriet. Maar hieraan kleeft letterlijk een bezwaar. Als een groep duiven zich op een aantrekkelijk gebouw vestigt, kunnen duivenpoep en door nesten verstopte afvoeren een probleem vormen.

Ook in Zutphen leven stadsduiven. Met een inwonertal van ruim 46.000 kan het aantal stadsduiven zeker op 460 worden geschat. Een stadsduivenpopulatie is doorgaans 1 à 2% van het aantal inwoners. Een telling van het aantal duiven in de binnenstad van Zutphen in oktober 2002 resulteerde in 309 getelde duiven.

Niet alle stadsduiven veroorzaken overlast. Sommige mensen vinden het juist leuk als er koppeltjes minnekozende duiven in de dakgoot zitten, terwijl anderen zich groen en geel ergeren aan het zachte gekoer van één duif. Er zijn mensen die ze voeren, en mensen die ze wegjagen. Stadsduiven zijn echter niet weg te denken uit de stad.

Aanpak duivenoverlast

Naar aanleiding van herhaalde klachten over duivenpoep in de Zutphense binnenstad is in oktober 2001 een offerte aangevraagd voor het wegvangen en doden van duiven. De kosten hiervan bedroegen toen 112.200 gulden per jaar. Door middel van een onderhoudscontract zouden jaarlijks de aanwezige duiven uit de binnenstad van Zutphen worden verwijderd. Deze hoge kosten leidden ertoe dat naar goedkopere alternatieven werd gezocht.

Betrekkelijk nieuw in Nederland was de manier om overlast van stadsduiven vanuit twee invalshoeken aan te pakken. Het gaat dan enerzijds om wering van duiven door vakkundig draden, pennen en netten op bepaalde plaatsen aan te brengen en anderzijds om opvang van duiven in een in de buurt van de overlastlocatie te plaatsen duiventil. In Duitsland werd die werkwijze in veel steden toegepast en door het succes ervan heeft ze ook in Nederland navolging gekregen in Rotterdam, Amsterdam en Soest.

In een duiventil kunnen stadsduiven eten, slapen en broeden. Bovendien verdwijnt de overlast doordat de duiven in de til poepen en nestelen. Een beheerder vervangt de gelegde eieren door gipseieren, waardoor het aantal wordt beheerst. Men ziet niet alleen minder duiven op straat, maar ook vermindert het aantal verstopte afvoeren door verlaten nesten, besmeurde gevels en bevuilde vensterbanken.

De Rijksdienst voor de Monumentenzorg in Nederland, die grote waarde hecht aan het behoud van haar monumenten, adviseert niet voor niets duiventillen in combinatie met werende maatregelen als beste methode. Diverse wetenschappelijke onderzoeken (onder andere van Bureau Stadsnatuur Rotterdam, Wetenschapswinkel Biologie Universiteit Utrecht en Sovon uit Beek-Ubbergen) tonen aan dat duiventillen het meest effectief zijn.

De oude manier van vangen en doden van stadsduiven leidt niet tot een structurele vermindering van overlast. Door verhoogde reproductie van de overgebleven vogels na het wegvangen kan het aantal zelfs groter worden dan ervóór. Vangacties verwijderen namelijk (ook) de oudere duiven uit een leefgebied. Zonder hun concurrentie kunnen de anders kansloze, veel vruchtbaarder jonge duiven dan overleven en zich ongehinderd voortplanten. Zo leidt het doden dus tot een verjonging van de populatie, die zich door de talrijke nakomelingen spoedig in omvang overtreft. – Vergelijkbaar met een babyboom bij mensen na een groot verlies aan individuen.

De Stichting Stadsduiven Zutphen is er trots op, dat Zutphen tot een van de eerste steden in Nederland behoort die de duiven niet om het leven brengt. Juist door de opvang van deze duiven kunnen ook deze dieren in de binnenstad leven.

De gemeente Zutphen heeft vervolgens advies gevraagd aan de Landelijke Werkgroep Duivenoverlast die duiventilprojecten in Nederland en België begeleidt. Eveneens is een werkgroep opgericht waarin diverse belanghebbende partijen (Gemeente, Wijkaanpak, VCOZ, Woonbedrijf Ieder1 en Dierenbescherming) in Zutphen waren vertegenwoordigd. Deze werkgroep heeft een bezoek gebracht aan de Duitse stad Aken waarin de duiventillenmethode reeds vanaf 1995 wordt toegepast. Het duidelijke succes van deze methode in Aken overtuigde de leden van de werkgroep om ook in Zutphen voor deze effectieve, diervriendelijke en goedkopere aanpak te kiezen.

Een enquête onder bewoners van de binnenstad bracht de klachten over duiven in kaart alsmede de locaties waar veel hinder werd ondervonden.

De Stichting Stadsduiven Zutphen werd opgericht met als gevolg dat in oktober 2004 de eerste duiventil in Zutphen kon worden geopend.

Evaluatie

In de loop van 2006 kwam de stichting te staan voor de beslissing van het plaatsen van een tweede til. Hoe en waar? Ook kwam er de vraag van buiten de binnenstad de duivenproblematiek daar te ondersteunen. Er was slechts budget voor het plaatsen van 3 tillen voor elk 100 duiven. Zijn echter die drie tillen nog steeds nodig?

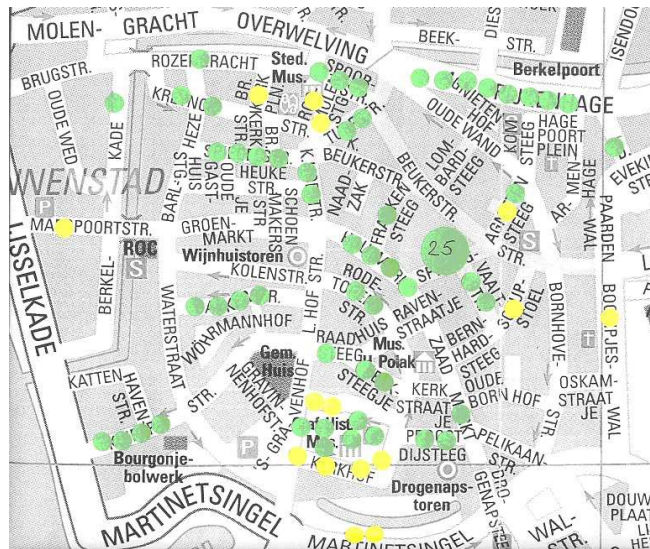
Om tot een goede afweging te komen besloot het stichtingsbestuur tot een evaluatie. Bij de evaluatie dienden de volgende vragen te worden beantwoord:

Vragen:

1. Hoe is het nú met de duivenoverlast in de binnenstad van Zutphen?
2. Hoe heeft het duivenaantal zich onder invloed van de aanpak zich ontwikkeld?
3. Zijn er nog steeds 3 duiventillen nodig in de binnenstad?
4. Waar zou een tweede til geplaatst moeten worden?
5. Kan/ wil de stichting zich bezig houden met de aanpak van duivenproblemen elders in de stad.

Om deze vragen te beantwoorden is gekozen voor de volgende aanpak in 3 delen:

1. Een hernieuwde duiventelling in de binnenstad.
2. Een hernieuwde enquête onder de binnenstadbewoners.
3. Een onderzoek naar de voortgang bij de eerste Liveratil door analyse van de logboekgegevens.

oktober 2006

Kaart 2

Aantallen en verspreiding duiven in de binnenstad van Zutphen in oktober 2006.

Kleine stip vertegenwoordigt 1 duif. Grote stippen vertegenwoordigen meer duiven.

Het aantal wordt in de stip aangegeven. Groene stippen vertegenwoordigen stadsduiven, gele turkse tortels.

In 2006 werden minder duiven geteld. Van de straat waren in totaal 88 duiven op de huizen en straten geteld, waarvan 13 turkse tortels. (zie kaart 2). Daarnaast werden minimaal 4 vluchten duiven gesignaleerd: 2 van 80-100 duiven, 1 van ca 30 en 1 van 10-15 duiven. Tellen we de maxima hiervan bij elkaar op dat komen we tot maximaal 145 vliegende duiven en 233 duiven in totaal. Nergens worden op de daken grote concentraties duiven geteld, behalve in de Sprongstraat ter hoogte van de geplaatste til (25).

Vergelijken we de situatie van 2006 met die van 2002 dan lijkt er op het eerste gezicht een groot verschil: In 2006 werden veel minder duiven op de daken geteld dan in 2002. Dit beeld wordt vertekend door de grote aantallen vliegende duiven. In 2002 werd geen grote groep van 80-100 vliegende duiven gesignaleerd. Kleine groepen werden waarschijnlijk geteld bij straat waar de duiven vliegend werden waargenomen. De aantekeningen van 2002 bevestigen dat in 1 geval.

Resultaten duiventelling:

Het totaal aantal getelde duiven in okt. 2002 was ca 300; in okt. 2006 waren het er ca 233.

Vergelijken we deze aantallen duiven dan kan er geen significante afname worden geconstateerd. Daarvoor is een enkele telling te onbetrouwbaar.

2. De enquête

Er is net als in 2002 gekozen voor een enquête naast de duiventelling om zodoende aanvullend zicht te krijgen op met name de situatie áchter de panden, waar evenals in 2002 geen duiventelling heeft plaatsgevonden.

Uit de enquêtes die gehouden zijn in de binnenstad en omgeving blijkt dat de overlast van duiven sterk te zijn afgenomen (zie tabel onder). In 2002 gaf 47% van de respondenten aan last te hebben van duiven en in 2006 nog maar 12%. Het merendeel van deze respondenten vindt dat de overlast is verminderd. Hierbij moet wel worden aangetekend dat het aantal respondenten een stuk lager lag dan in 2002.

	2002	2006
Geen overlast	139 (53%)	123 (88%)
Wel overlast	125 (47%)	17 (12 %)
Totaal	264	140

Resultaten enquête:

-Het aantal respondenten met overlast is tussen 2002 en 2006 scherp gedaald van 124 naar 17. Een flink aantal respondenten uit 2002 heeft in 2006 blijkbaar niet meer gereageerd omdat ze geen overlast meer hebben ervaren.

- Concentratie Sprongstraat

Verder bestudering van de enquêteresultaten laat zien dat er geen grote andere duivenconcentraties meer zijn buiten die bij de Sprongstraat. Uit de omgeving Groenmarkt komt een iets bovengemiddeld aantal duivenklachten.

Uit mondelinge contacten onlangs met name Sprongstraatbewoners aan de westzijde komt naar voren dat daar de dakgoten nog regelmatig ontdaan moeten worden van grote hoeveelheden duivenmest. Dit komt omdat er regelmatig veel duiven op de daken zitten en niet in de aanwezige til. Dit in tegenstelling tot hetgeen we destijds bij tillen gezien hebben in Aken. Dit komt enerzijds omdat de til te klein is (maximaal voor 100 duiven) voor het aantal duiven wat er zit in die buurt (ca. 200 duiven). Anderzijds, zo leert de ervaring elders, komt dit waarschijnlijk vanwege de wat lage situering van de Liveratil, op een binnenplaats. Duiven houden van 'hoog'. Nieuwe tillen zouden bij voorkeur daarom zo hoog mogelijk (b.v. op ongebruikte zolders) moeten worden gemaakt.

3. Analyse logboek Liveratil

AANTALLEN GETELDE DUIVEN:

N.B. Het aantal duiven varieerde nogal zo bleek. De duiven waren soms toevallig op pad, zo hebben we geconcludeerd. Vandaar dat we de gemiddeld maximum- en de gemiddeld minimumaantallen per maand hebben weergegeven.

	duiven in de til gemiddeld:		duiven buiten de til (binnenplaats)	
	maximum:	minimum:	maximum:	minimum:
2006:				
januari	25	5	22	5
februari	24	7	11/veel*	5
maart	21	12	27	6
april	21	13	6	6
mei	25/veel*	13	8	4
juni	26/veel*	7	17/veel*	6
juli	26/veel*	13	25/veel*	7
augustus	26/veel*	13	25/veel*	11
september	32	18	18	8
oktober	32(1x58!)	15	27(1x75!)	10
november	35	12	37	10
december	60	5	60	7

* 'veel' was wellicht ca 60 tot 80 duiven, moeilijk te tellen.

2. EIERN/ MEST/ VOER:

2006:	verwisselde eieren:	mest, kg:	voer, kg
januari	5	5	75
februari	15	10	50
maart	24	20	50
april	28	20	50
mei	36	8	25
juni	33	22	50
juli	31	22	25
augustus	29	13	75
september	36	38,5 (incl goot)	75
oktober*	2	14	50
november	2	49 (incl plein)	100
december	8	7	75
TOTAAL	249	228,5	700

Resultaten analyse logboek:

- Het aantal duiven in de til stijgt heel langzaam maar doorlopend al meer dan twee jaar volgens de het logboek. Nu, begin januari 2007, is het maximale aantal 60 á 80 duiven. Wellicht gaat het aantal nog naar de geplande 100. Het achterblijvende aantal tot nu toe kan wellicht worden verklaard uit de relatief smalle hoge til. Noodzakelijk door de ruimte op de binnenplaats.
- Er eten meer duiven in de til dan dat er broeden/wonen. Deze is te klein voor het aanwezige aantal. Er moet een til bij.

N.B. De duiven zien er goed uit en verkeren in goede gezondheid.

Conclusies / aanbevelingen

Aantal duiven.

Het totaal aantal duiven in de Zutphense binnenstad lijkt licht afgenomen als gevolg van het verwisselen van de eieren in de Liveratil. Dat is overigens niet de opzet van de stichting. Doel is vermindering van de overlast van de duiven. Deze vermindering heeft zeker plaats gevonden, maar niet in de omgeving Sprongstraat.

Veel dakloze duiven in de Sprongstraat.

Bij de telling is een grote groep duiven 80 á 100 st. waargenomen door twee telploegen. De vraag is uiteraard waar deze 'thuis' horen. Uit de resultaten van de enquête komt alleen een grote duivenconcentratie in de Sprongstraat naar voren. De Sprongstraatpanden hebben de goten regelmatig vol met duivenmest. Bovendien nemen de duivenverzorgers regelmatig flinke aantallen duiven waar op de dakvlakken van de panden Sprongstraat 1 tm 9. Hieruit mag men concluderen dat bovengenoemde groep van 80 a 100 duiven 'thuis' hoort in de Sprongstraat. Die groep zou nog onderdak moeten krijgen in een til.

Enquête/ overlast

De overlast van de duiven is blijkens de enquête enorm afgenomen. Het aantal respondenten met overlast is tussen 2002 en 2006 afgenomen van 124 naar 17. Een mooi resultaat met 1 til. Zodra de tweede geplaatst is verwachten we dat de overlast verder zal afnemen.

Duifwerende voorzieningen, eventueel.

Duiven blijven zitten en hun behoefte doen op de daken aan de Sprongstraat. Een tweede til aldaar zal ze daarvan af lokken zo is de verwachting. Wellicht zal het nodig blijken op de betreffende daken en goten te voorzien van duifwerende voorzieningen. Dit moet gebeuren ná het plaatsen van een tweede til; anders verplaatsen we voorlopig het probleem.

Antwoorden op de vragen van de inleiding:

1. Hoe is het nú met de duivenoverlast in de binnenstad van Zutphen?

antwoord: De overlast is sterk verminderd. Alleen in de Sprongstraat is nog sprake van substantiële overlast.

2. Hoe heeft het duivenaantal zich onder invloed van de aanpak zich ontwikkeld?

antwoord: Van ca 300 naar ca 233 st. duiven.

3. Zijn er nog steeds 3 duiventillen nodig in de binnenstad?

antwoord: Dat is nu nog niet uit te sluiten.

4. Waar zou een tweede til geplaatst moeten worden?

antwoord: Omgeving Sprongstraat.

5. Kan/ wil de stichting zich bezig houden met de aanpak van duivenproblemen elders in de stad.

antwoord: Ja, echter slechts middels advisering; niet financieel. daarvoor is (nog) geen ruimte

Aanbevelingen:

- **Het plaatsen van een duiventil in de omgeving Sprongstraat, zo hoog mogelijk. bij voorkeur op een zolder of op een plat dak.**
- **Het aantal duiven in de binnenstad is nauwelijks afgenomen. Voorlopig moeten we daarom blijven rekening houden met de noodzaak van het plaatsen ook een derde til in de binnenstad, eventueel in de omgeving Groenmarkt.**
- **Het ondersteunen van duivenproblemen elders in de stad moet voorlopig beperkt blijven tot advisering. Er is nog geen ruimte voor financiële ondersteuning, omdat de kans bestaat dat we in de toekomst in de binnenstad een derde til moeten gaan plaatsen.**
- **Het zonodig plaatsen van duifwerende voorzieningen op de daken/ goten van de panden aan de westzijde van de Sprongstraat.**